

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 9354/2024
03.04.2025. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Мирјане Андријашевић, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Марине Милановић и Весне Мاستиловић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Олга Вукосављевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Привредни суд у Београду, кога заступа Државно правобранилаштво— Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 122/2023 од 15.12.2023. године, у седници већа одржаној 03.04.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Чачку Гжрр 122/2023 од 15.12.2023. године.

УСВАЈА СЕ ревизија, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Вишег суда у Чачку Гжрр 122/2023 од 15.12.2023. године и пресуда Основног суда у Чачку Прр1 24/22 од 13.12.2022. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Чачку Прр1 24/22 од 13.12.2022. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплати износ признатог новчаног потраживања по решењу Трговинског суда у Београду Ст 22/02 и то износ од 9.110,68 динара, са законском затезном каматом од 03.01.2022. године до исплате. Ставом другим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Вишег суда у Чачку Гжрр 122/2023 од 15.12.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној примени члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао разлоге за изузетну дозвољеност ревизије по одредбама члана 404. ЗПП, којим је прописано да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Ценећи наводе посебне ревизије тужиле, те садржину тражене правне заштите у конкретном поступку и разлоге правноснажне пресуде, Врховни суд оцењује да су испуњени услови да се ревизија изузетно дозволи ради уједначавања судске праксе, због чега је на основу члана 404. ЗПП, одлучено као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је бивши радник „Југобанка“ а.д. Београд, над којим привредним друштвом је отворен стечај решењем Трговинског суда од 03.01.2002. године. Тужилца је као стечајни поверилац поднела пријаву потраживања из радног односа по основу неисплаћених зарада број 772 од 19.03.2002. године, које је признато у износу од 9.110,98 динара са законском затезном каматом до исплате. Као повериоцу другог исплатног реда тужилци је исплаћен износ од 504,00 динара на име камате, јер за остале три деобе стечајне масе није доставила инструкције за плаћање, тако да дуговање према повериоцу на дан 26.10.2022. године износи на име главног дуга 9.110,68 динара и на име обрачунате камате закључно са 30.06.2013. године износ од 16.646,00 динара. У регистру Трговинског суда у Београду, „Југобанка“ д.д. Београд је уписана на основу решења од 29.12.1989. године, а дана 28.07.1997. године извршена је промена података, тако што је иста организована као „Југобанка“ а.д. Београд. На основу извештаја повереника стечајног управника на дан 04.07.2001. године Југобанка је пословала као акционарско друштво и имала акционаре правна лица са друштвеним и државним капиталом, физичка и правна лица, али у већинском власништву државе, друштвених и државних предузећа, након чега је покренут поступак санације, а од 03.01.2002. године и поступак стечаја. Од 05.07.2001. године проглашавају се неважећим све дотад емитоване акције Југобанке АД Београд и престају права акционара банке, а емитују се акције на име иницијалног улога Агенције СР Југославије за осигурање депозита и санацију банака. Према структури основног капитала банке у стечају, постоји само акцијски капитал Агенције за осигурање депозита, не постоји друштвени, нити државни капитал. Решењем Привредног суда у Београду Р4 Ст 1991/21 од 25.05.2021. године усвојен је приговор подносиоца, овде тужиле и утврђено да јој је повређено право на суђење у разумном року у предмету Привредног суда у Београду Ст 59/10 и наложено је стечајним органима да у року од четири месеца од дана пријема решења, предузму неопходне мере и радње у циљу уновчења неспорне имовине стечајног дужника.

Код овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су оценили да тужилца неосновано потражује на име накнаде материјалне штете изазване повредом права на суђење у разумном року исплату признатог и неисплаћеног потраживања на

име неисплаћених зарада, с обзиром на то да није доказана узрочно-последична веза између штете коју тужила трпи и неадекватног поступања органа тужене у наведеном стечајном поступку, те да није доказано да је стечајни дужник у предмету Привредног суда у Београду Ст.бр.59/10 привредно друштво које је моменту настанка потраживања тужиле, пословало са већинским друштвеним, односно државним капиталом, због чега је одбијен тужбени захтев.

По оцени Врховног суда, због непотпуно утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Одредбом члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, прописана је објективна одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року. Објективна одговорност за штету је одговорност без кривице, заснована само на чињеници постојања штете и узрочне везе са штетном радњом или пропуштањем. У споровима за накнаду имовинске штете - ненаплаћеног потраживања из радног односа у стечајном поступку, на основу пресуда Европског суда за људска права у предметима против Србије и одлука Уставног суда, постоји одговорност Републике Србије за обавезе стечајног дужника који је у време настанка тог потраживања пословао већинским друштвеним односно државним капиталом. Додатни услов за одговорност тужене државе у тим споровима је постојање правноснажног решења којим је утврђена повреда права на суђење у разумном року.

У конкретном случају, према изложеном току приватизације послодавца и структури капитала након тога, произилази закључак да је послодавац, стечајни дужник пословао већински друштвеним, односно државним капиталом и пре 2001. године, када су проглашене неважећим све до тада емитоване акције означене банке, чиме су престала сва права њених акционара и емитоване акције на име иницијалног улога Агенције СР Југославије за осигурање депозита и санацију банака, чији је правни следбеник Агенција за осигурање депозита.

Следом изнетог, по становишту ревизијског суда, постоји одговорност тужене за имовинску штету коју је тужила трпела, изазвану повредом права на суђење у разумном року, у смислу члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року, због ненаплаћеног потраживања у поступку стечаја „Југобанка“ ад штету.

Међутим, нису расправљене чињенице о обиму штете која је последица трајања стечајног поступка, код утврђења да је у поступку стечаја било 4 уновчења стечајне масе. Наиме, тужили је као повериоцу другог исплатног реда кроз прву делимичну деобу стечајне масе исплаћен износ од 504,00 динара на име камате, док за остале три деобе није доставила инструкције за плаћање, иако су повериоци дужни да доставе стечајном дужнику инструкције и број рачуна на који ће се извршити исплата. С тим у вези изостало је утврђење у којој висини и у ком износу је предвиђена исплата од укупно признатог потраживања кроз преостале три деобе стечајне масе, што је релевантно, имајући у виду да у смислу члана 31. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року, по тужби за накнаду имовинске штете, суд примењује одредбе закона којим се уређују облигациони односи и мерила за оцену трајања суђења

у разумном року. Према одредби члана 192. Закона о облигационим односима, оштећеник који је допринео да штета настане, или да буде већа него што би иначе била, има право само на сразмерно смањену накнаду.

Како је изостало утврђење о износу признатог потраживања које тужили није исплаћено у извршеним деобама уновчене стечајне масе услед њеног пропуштања да поштује процесна права и обавезе у стечајном поступку, а што је од битног значаја за доношење правилне и законите одлуке, то су нижестепене пресуде морале бити укинуте и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку, имајући у виду изнете примедбе, првостепени суд ће утврдити све чињенице које су релевантне за доношење одлуке у овој правној ствари, након чега ће поново одлучити о основаности тужбеног захтева и за своју одлуку дати правилне материјалноправне разлоге.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, применом члана 165. став 3. ЗПП, јер иста зависи од коначног исхода парнице.

Из изложених разлога, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучио као у ставу другом изреке.

Председник већа - судија
Мирјана Андријашевић, с.р.

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић